

D ů v o d y:

Nelze přisvědčiti právnímu názoru rekursního soudu, že byl-li povolen odklad exekuce, návrh na povolení exekuce jest zamítnouti. Zákon jedná v § 42 ex. ř. o odkladu exekuce, dlužno však rozeznávati povolení a výkon exekuce. To plyne z účelu, jaký odklad má a její motivy k ex. řádu takto objasňují: »Účelem odkladu exekuce jest zadržení škodlivé změny dosavadního stavu, kdykoliv přípustnost a správnost exekuce, ať již z důvodů práva materiálního, ať již vzhledem na ustanovení řádu exekučního, se stane pochybnou.« Pouhým povolením exekuce »škodlivá změna dosavadního stavu« nenastává, nýbrž teprve výkonem exekuce povolené nebo exekuce, jež povolena býti má. Odklad exekuce tedy nevztahuje se na povolení, nýbrž teprve na výkon exekuce. Z toho následuje, že, byl-li odklad povolen dříve, než za exekuci bylo požádáno, nemůže míti povolení odkladu žádného významu pro povolení exekuce, jinými slovy, že odklad exekuce jejímu povolení nezabraňuje. Bylo tedy při správném výkladu zákona exekuci, i když před tím odklad její byl povolen, povoliti, v tomto případě tím spíše, poněvadž návrh exekuční vzhledem k ustanovení § 575 odst. 3 c. ř. s. byl nutným, neměla-li nastati ztráta práva exekučního.

Čís. 289.

Ustanovením § 1174 obč. zák. není vyloučeno, domáhati se vrácení tržové ceny, zapravené dle kupní smlouvy, jež uzavřena byla o věcech, vyloučených z volného obchodování, nebo způsobem, přičícím se předpisům proti válečné lichvě.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv I 430/19.)

Žalobce koupil v roce 1918 od Jaromíra N., syna žalovaného Rudolfa N., dva sudy odpadkových tuků po 34 K za 1 kg a zaplatil mu také kupní cenu 13.204 K. V tu dobu byly odpadkové tuky nařízením ministerstva obchodu ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z. státem zabaveny a dány v uzávěru a přejímající cena tuků těch byla pouze 9 K 50 h za 1 kg. Obé bylo žalobci známo. Koupené tuky dodány nebyly a žalobce domáhá se tudíž vrácení zaplacené kupní ceny na Rudolfovi N. tvrdě, že Jaromír N. uzavřel zmíněnou kupní smlouvu jako zmocněnec svého otce a pro tohoto že také peníze přijal. Procesní soud zamítl žalobu prohlásiv, že žalobci nepřísluší z důvodu, výtčeného v § 1174 obč. zák. právní nárok na vrácení oné sumy Jaromíru N. vyplacené. Žalobce tím, že koupil tuky, o nichž věděl, že nařízením příslušného úřadu z obchodu jsou vyloučeny a mimo to že zaplatil za ně cenu očividně přemrštěnou, dopustil se jednání, jak ministerským nařízením ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z., tak i císařským nařízením ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. pod pohrůžkou trestu zakázaného, tedy zřejmě nedovoleného. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek prvního stolu, dodav k jeho důvodům toto: Nelze pochybovati o tom, že žalobce, koupiv a zaplativ tuky, učinil tak jedinně proto, by tuky ty také dostal. Vždyť doznal sám, že Jaromír N. o dodání jich upomínal. Jisto jest, že dodávka, ať by ji byl splnil Jaromír N. nebo

žalovaný, mohla se uskutečnit jenom přestoupením min. nařízení ze dne 28. prosince 1917 č. 518 ř. z. a že prodej sám v tom i onom případě zůstal trestným dle § 20 nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z. Z toho vyplývá, že žalobce sumu, kterou vyplatil Jaromíru N., ať již suma ta určena byla tomuto či žalovanému, dal vědomě k tomu cíli, by vymohl jednání nedovolené. Obzvlášť zřejmě vynikne tento úmysl žalobcův, uváží-li se, že zaplatil za tuky cenu nepoměrně vysokou a že zaplatil ji dříve, nežli mu zboží bylo dodáno a bez jakékoliv záruky. Pro takové jednání, zvláště u obchodníka neobvyklé, nelze nalézt žádné jiné dostatečné příčiny, nežli že chtěl tím pohnouti buď Jaromíra N., buď žalovaného k prodeji a dodání tuků. Jelikož § 1174 obč. zák. ustanovuje pouze, že to, co někdo dal vědomě k vymožení jednání nedovoleného, nelze zpět požadovati, o nějaké další podmínce nebo obmezení se však nezmiňuje, jest patrno, že tento zákonný předpis hodí se úplně na jednání žalobcovo. Procesní soud vyvodil tedy správně důsledky z tohoto předpisu zákona vyplývající a nepřiznav oprávněnosti nároku vymáhanému, žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou předchozích stolic a vrátil věc procesnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Dle § 879 obč. zák. jsou nedovolené smlouvy neplatnými a nevznikají z nich ani práva ani závazky. Neplatnost smlouvy má z pravidla za následek, že, co na základě jejím bylo dáno, může býti jako sine causa dané požadováno zpět, neboť z neplatné, tedy neexistující smlouvy nemá mít žádná strana ani užitku ani škody. Výjimku tu činí ustanovení § 1174 obč. zák. předpisující, že to, co dáno bylo vědomě k vymožení (vyvolání) nějakého činu nedovoleného, nemůže býti zpět požadováno. Ač slovem čin (jednání) rozuměti sluší i jednání právní, nelze přes to ustanovení § 1174 obč. zák. vztahovati na všechny nedovolené smlouvy, nýbrž pouze na takové, při kterých strana slib nedovoleného jednání přijímající dává za výkon a provedení jeho slibujícimu odměnu. Tomu nasvědčuje nejen slovné znění § 1174 obč. zák. (arg. slova: »co kdo dal k vymožení«), ale i zařazení jeho do 26. hlavy II. dílu obč. zák. mezi smlouvy námezdní. Novelisací obč. zákona bylo toto ustanovení rozšířeno na zápůjčky dané za účelem zapovězené hry, čehož by zajisté nebylo třeba, kdyby se ustanovení § 1174 odst. 1 mělo vztahovati na veškeré nedovolené smlouvy a jednání. V případě sporném nejde o takový nedovolený čin, k jehož vymožení by byla dána nějaká odměna, nýbrž o smlouvu kupní. Napřed zaplacená kupní cena nemá také — zajisté aspoň pokud se týče částky běžnou cenu nepřevyšující a hodnotě zboží odpovídající — povahu odměny dané za tím účelem, by docíleno bylo uzavření nedovolené smlouvy, aneb by vymožen byl nedovolený čin. S tohoto hlediska posuzována, jeví se sice smlouva, o kterou jde, ve smyslu min. nařízení ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z. nedovolenou a neplatnou, avšak, ježto tu nejsou předpoklady § 1174 obč. zák., nelze právní účinky této neplatnosti posuzovati dle tohoto paragrafu, nýbrž dle §§ 879 a 1435 obč. zák. Soud dovolací má tudíž za to, že nižší stolice, opírajíce svá rozhodnutí o usta-

novení § 1174 obč. zák., neposoudily věc se stanoviska právního správně. Poněvadž pak následkem toho řízení zůstalo neúplným, bude třeba, aby bylo doplněno.

Čís. 290.

Ručení nájemce za škodu, jež způsobena byla na najatém předmětu tím, že nebylo ho užíváno.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv I 439/19.)

Firma B. měla najaty obchodní místnosti v domě A-ově. Poněvadž obchod vázl, uzavřela firma obchodní místnosti železnými závěsy a chovala je takto uzamčeny nepřetržitě od 1. května 1918 až do 1. listopadu 1918, kdy nájem se ukončil. Působením slunce na stále spuštěné závěsy povstala na lakovém nátěru dřeva a zdí pod závěsy škoda, jejíž náhrady domáhal se pak A. na firmě B. Prvá stolice žalobě vyhověla, poněvadž škoda na závěsech byla způsobena tím, že zůstaly po šest měsíců spuštěny, toto neužívání obchodních místností přičilo se smlouvě a z § 1098 obč. zák. vyplývá, že nájemce není oprávněn, najatý předmět po delší dobu nechati nepoužívaný a vydati takto věc poškozený. Odvolací soud žalobu zamítl, poněvadž žalované firmě nebylo hospodářsky lze, by obchodních místností používala k účelu, jemuž měly sloužiti, a používajíc těchto místností alespoň k uschování zboží, jednala v mezích práva nájemního, to tím spíše, že přirozeně byla nucena, zajistiti zboží, uložené v místnostech, před osobami cizími, což mohlo se státi právě jen spuštěním a uzamčením závěs.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

Nájemce jest podle § 1098 obč. zák. povinen najatého předmětu užívati ve smyslu smlouvy. Podle smlouvy užívala a měla užívati žalovaná najatých místností jako místností obchodních, které přirozeně, měl-li se obchod provozovati, musily za dne býti otevřeny, takže slunce na závěsy, kterými se obchody až po ukončení hodin obchodních uzavírají, působiti nemohlo a teprve po skončení obchodních hodin měly uzavírány býti obvyklým spuštěním železných závěsů. Nesporno jest, že obchod, v místnostech těch provozovaný, od počátku roku 1918 následkem poměrů válečných tak váznul, že nebylo lze jej dále provozovati. Trval-li však nájem dále až do listopadu 1918, zůstala pro žalovanou ohledně těchto místností nedotčenou povinnost, s místnostmi těmi naložiti tak, by nebyly poškozeny větší měrou, než se děje pravidelným provozem obchodu. Žalovaná sice tvrdí, že, majíc ještě zásoby zboží v místnostech, v nichž beze škody obchodu dále provozovati nemohla, byla nucena zásoby ty spuštěním a uzamčením závěsů před zasažením osob nepovoláných chrániti, než tento způsob ochrany nebyl jedině možným a bylo lze ochranu tu provésti i jiným způsobem, který by ani neměl oněch, pro pronajímatele škodlivých následků, ani nezpůsobil žalované výloh. Mělať možnost, ne-